

Op de achterbank

Column

Auteur: Anita Oosterloo

Tijdens een korte familievakantie in Duitsland bezochten we een spuitende bron. We zagen ook een enorm rotsblok dat door een vulkaan was uitgespuwd, een ruïne van een kasteel en we aten Kartoffeln mit Bratwurst. Mijn neefje uit groep 6 liep naar het informatiebord bij de bron. De teksten waren in het Duits, maar met de plaatjes erbij kwam hij een heel eind. Wat hij verder wilde weten, vroeg hij aan zijn moeder die naast hem stond. Bij het rotsblok keek hij op het schildje en vertelde ons – geïmponeerd – hoe oud het blok wel niet was. Bij het kasteel wilde hij weten wie hier hadden gewoond. Op het informatiebord vond hij antwoorden. In het restaurant bladerde hij door het menu. Hij vroeg een paar dingen en maakte zijn keuze. Op de terugweg zat hij bij ons in de auto. Op de achterbank begon hij over school.

“We doen ook nieuwsbegrip”, vertelde hij. “Wat is dat?” vroeg ik. Hij legde uit dat juf voor iedereen een tekst kopieerde. Elke week. “Maar het gaat altijd over oud nieuws, dingen die ik al weet. SAAAAI.” Hij had het al op het journaal gezien of zelf in de krant gelezen. “En dan moeten we er een soort begrijpend lezen mee doen en ook steeds zeggen wat je ervan vindt. Dat vind ik zo SAAAAI!” “Doen jullie ook

begrijpend lezen uit een boek?” vroeg ik. Ze hadden Goed Gelezen. “Doen jullie die stappen altijd?” vroeg ik verder. “Minder gesloten vragen stellen,” schoot het door me heen, “wil je taalproductie uitlokken, dan...” Maar mijn neefje was al met een antwoord begonnen: hij somde alle stappen op en voor de zekerheid voegde hij de verschillende tekstsoorten nog toe. “Gebruik je die stappen ook als je niet begrijpend lezen hebt?” “Nee, tuurlijk niet, dat duurt veel te lang. Het gaat zo ook wel.” “Als je nu meer wilt leren over kastelen en je ziet een boek dat heet *De avonturen van ridder Roderik*, neem je dat boek dan?” “Nee, alleen als ik over een ridder wil lezen.” “Maar dan heb je wel de stap wat voor tekst is het? gezet.” “Ja, dan heb je het wel gedaan, maar heel snel, dan weet je het gewoon.” “En wat doe je dan bij begrijpend lezen?” “Ik lees de tekst en dan moet je gewoon zo veel mogelijk onthouden. Ik let op sleutelwoorden, want meestal gaan de vragen over sleutelwoorden, en dan weet je de antwoorden wel.” Terwijl we verder reden op de Autobahn zag ik paarden achter wagens, beladen met oude wijn in nieuwe zakken. Ondanks pogingen om het begrijpend leesonderwijs aantrekkelijk te maken, bijvoorbeeld

met actuele teksten, beschouwen kinderen begrijpend lezen nog steeds als het beantwoorden van vragen na het lezen. Bij voorkeur gaat het dan ook nog om vragen van anderen, niet om vragen die kinderen zelf hebben. Wat ze van nature doen - een leesdoel bepalen en dat proberen te bereiken - wordt ze bij begrijpend lezen op school weer afgeleerd. Als mijn neefje bij zo'n spuitende bron komt, wil hij weten hoe dat kan. Daarom gaat hij op dat bord lezen. Hij doet dat niet om er vervolgens vragen over te beantwoorden van een vader, moeder of tante die het antwoord zelf al weten, omdat ze het bord ook gelezen hebben. Als hij in een restaurant gaat eten, kiest hij iets lekkers uit het menu. Begrijpt hij iets niet op de kaart en hij heeft het wel nodig om zijn keuze te maken, dan is hij degene die om uitleg vraagt. De ober vraagt hem niet wat ‘Kartoffeln’ betekent.

Veel kinderen leren lezen ondanks de methode, dacht ik terwijl mijn neefje verder vertelde op de achterbank. Maar dat vond ik een te gemakkelijke constatering. Hoe serieus nemen wij kinderen? Willen we echt aansluiten bij hun vragen? Willen we ook van hen leren als we begrijpend leesonderwijs ontwikkelen?